

Rosa gorria Euskal Herrian

"Parlamentarismoaren legezko tasun burgesaren eremua ez da klase kapitalistarentzako menperatze eremu bat soilik, borroka-eremu bat baizik, eta horren ganean, proletalgoen eta burgesiaren arteko antagonismoak estropezu egiten dira. Baina burgesiarako legezko hurrenkeraren arabera, indarkeriari buruzko adierazpena besterik ez da, proletalgorako borroka parlamentarioa ezin da izan boterera bere biolentzia propioa eramateko joera. Gure legezko jardueraren eta legebiltzarraren atzean langile-klasearen indarkeria ez badago, une egokian ekiteko prest, sozialdemokraziaren ekintza parlamentarioa denbora-pasa bihurtu da, apar batekin ura ateratzearen modukoa. Errealismoa maite dutenek, sozialdemokraziaren jarduera "positibotzat" jotzen dute, eta horrek, langile-borroka beharrezkoaren eta indarkeriaren erabilgarritasunaren aurkako argudio gisa, ez du nabaritzen arrakasta horiek, izan ere, biolentziaren efektu ikusezin eta latentearen produktu gisa bakarrik har daitezkeela". Rosa Luxemburg: "Beste behin, Belgikako esperientzia". Masa-grebari buruzko eztabaida. PyP. 62. ZK. Kartagaina. Argentina 1975, 110. or.

1936ko uztailean espainiar estatuan nazioarteko faxismoa altxatu eta gutxira, gudari komunisten batailoia sortu zen, Rosa Luxemburg gudari komunisten batailoia, Irunen estrategikoa galdu ondoren etsipenaren aurka egiten zuena. Lehen euskal komunistek Columna Thälmann sortu zuten, 1933an atxilotutako Aleman Alderdi Komunistako kidearen omenez, torturatu eta orduan kartzelan sartu zuten, baina 1944an hil zuten. Karl Liebknecht batailoia ere sortu zuten, Rosarekin hildako iraultzailearen omenez. Erabaki politiko eta militarrek, bai proletalgoan eta euskal nekazaritzan sustraitutako kontzientzia komunista eta nazioartekoa ere erakusten dute, eta aldi berean, bere herriaren eskubide nazionalekin duen funtsezko harremana.

Rosa Luxemburg batailoia ehundaka boluntarioekin sortu zen, eta oso ondo ezagutzen zituzten beren gain hartzen zituzten arriskuak, faxismoaren eta askatasunaren arteko aldeak burgesiaren onurarako erabatekoa baitzen. Batailoia ezaguna da bere heroismoagatik eta bere 1400 boluntarioen artean bere baja-kopuru handiagatik: gure datuen arabera, Artxandako infernutik atera zen azkena izan zen. Gu dakigunetik, eta errorea izateko aukera onartuz, ziur gaude 1919. urte hasieran Berlinen hildako militantearen izenarekin batasun militar bakarra izango zela, sozialdemokraziaren agindupean eta 1923an nazismoan integratuko zirenak.

Nazioarte komunistari atxikitako euskal komunismoaren diziplina, koherentzia eta morala aintzatetsia zen, talde trotskista txikiek aintzatetsia, eta, hala ere, nazio-askatasunaren alde borrokatzen zen talde trotskista txikiari esker. Hala ere, Sobietar horiek SESBen egiten zituzten gero eta gehiago jazartzen ziren, eta 1937ko maiatzaz geroztik, berriz, Katalunian, Poun eta beste korrante batzuen aurka egingo lukete. Era berean, anarkistek, komunistekin izandako liskar historikoen jakitun ere baziren, elkarrenganako konfiantza izan zuten inbasio faxistaren aurkako borrokan. 1936ko udarako ezaguna zen 1925etik Nazioarteko Komunistak poloniar iraultzailearen "exkomunioa", ikusiko dugunez.

Orduan, geure buruari galdetzen diogu: zer ikusi zuten sozialismoaren eta euskal askatasunaren defentsan hil eta hiltzen zituzten diziplinatu komunistek, III. Internazionala gaitzesten zuen militante batean, gainera, zapal dutako nazioen independentzia askozaz ere erlatibizatzen zuena? Haren, hari buruz eta haren aurka ze idazki irakurri zezaketen, kontuan izanda 1920ko hamarkadaren bigarren erdian SESBn erretiratuak izan zirela, eta Alemaniako iraultzaren odol-zapalketak zaildu egin zuela bere ideiak zabaltzea? Euskadiko Alderdi Komunistaren historiarekin zerikusia duen guztia hiru giltzarrapotan dago: frankismo-garaiko errepresioarena eta burgesiaren faltsukeriak, hemen EAJren interesa honen ideologiakoak ez ziren batailoien papera isilarazten; Espainiako Alderdi Komunistaren purgak <debideraketa nazionalista>ren kontra eta borroka oroimena eztaltzearen eurokomunismo obsesionatu batengaitik inposatutako amnesia; Rosa Luxenburg batailoiarekin laugarren bat gehitu behar da; bere izenaren sinbologia. Duela oso gutxi hasi da bere istorio heroikoa eta harrigarria aztertzen.

Bere jatorritik, komunistek bertako burgesiaren aurka borrokatzen zuten, baita "armada inperialista espainiarraren" euskal lurraldean presentziaren aurka ere. Lehen independentismo sozialista praktikoa euskal komunismoarena izan zen. Nahiz eta 1935ko Nazioarteko Komunistaren VII. Biltzarrean Frente Popularraren ildoan inposatu bazen ere, bere menpean geratuz burgesia nazional-demokratikoarekin akordatutako politika iraultzaileak, indar antifaxistak bateratzeko, horrek ez zuen eragotzi komunistek euskal historia nazionala berreskuratzea bere benetazko edukian, burgesiagaitik zapaldua izan zen herri langilearena, burgesia horren korrante autonomista politikoan eta atzerakoia sozialean, azken momenturarte faxismoaren kontra egin gabe: autonomismo erreakzionariaren sektoreak, EAJko sektoreak ihes egin edo faxismoarekin bat egin zuten. Eta II. Errepublika babestu zutenek, euskal askatasunak defendatu zituztenek, berandu egin zuten, beren herri-oinarriek presionatuta, euskal kapitalismoaren baliabide industrial handiak mobilizatu gabe.

1936-44 – Urte arteko gerra, azkenean, Euskal Herrian soldadu nazi-faxistek amore eman zuten, eta atzerriko inbasio-gerra ere izan zen, baita gerra soziala ere, euskal herriaren baitan klase-gerra bat. Ezin dugu, orain, nazio mailako klaseen borrokaren eta nazi-faxismoa eta frankismoaren borrokaren arteko dialektika hori garatu, izan ere, krisian dagoen kapitalaren arma erabakigarriak izan ziren, baina jarraitzen duena

ulertzeko oinarria da. Izan ere, komunistek langile nazioa aldarrikatu zuten, sinboloz betetako izenak emanaz bi batailoiei biren: Rebelion de la Sal eta Gernikako Arbola.

Rebelion de la Sal deituriko batailoiak herri matxinadaren ohorea egiten zuen, 1631tik 1634n lehertu arte autoantolatu zen herri matxinada, Foru Sisteman oinarrizko eskubide sozialak murriztu nahiean zebilen espainiaren aurka, besteak beste, prezio eskuragarrietan prezio eskuragarriak kontrolatzea, salneurri merkeak kontrolatzea. Gatzaren prezioa handitzea zen bizi-baldintzak okerragotzea eta Foru Sistema larriki ixtea; helburu nagusia, hain zuzen, estatuko merkatuan integratzeko irrikitan dagoen burgesia komertzialak nahi izatea: matxinada, burdinoletan ustiatutako langileria zanpatua izan zen, sei pertsona exekutatu.

Gernikako Arbola izeneko batailoiak foru-sistemako legeak eztabaidatzen eta onartzen zituen herrietako ezagunena zen. Nahiz eta aldi historiko bakoitzean klase nagusi bat agintzen zuen eta herri langilea baztertua zen erabaki-hartzean, hala ere, bazekien Foru Sistema, Estatu espainiarreko ordena aginduzkoa baino hobea zela, eta, bere bizitzarekin Estatuaren nagusitasun ekonomiko eta militar geldiezina konpentsatu ahal izan zuen bitartean defendatu zuen. 1876an Euskal Herriko penintsulako zonaldea inbadituta, okupatzaileak erresistentzia baketsu ireki eta lurperatua batekin topo egin zuen, eta Espainiako sistema burokratikora egokitu ezinezko foru-administrazio batekin. Funts ekonomikoak eta gizarte-bake sozialaren beharrez, Cánovas euskal burgesiarekin Kontzertu Ekonomikoak negoziatu zituen, hau da, Foru Administrazioak bertako burgesiaren mesedetan jarraitzea, baina honek Estatu Espainiarrari kupo bat ordaintzea, edo hobeto esanda, <<guda erreparazioa>> Max Weber¹ soziologo burgesak Euskal Herrira 1898an egindako bidaian egindako definizio baliadunaren arabera.

1. Juan Mari Eskubi: Matxinada de la Sal, 1634. 2011 maiatzaren 17a
(<http://www.rebellion.org/noticia.php?id=128546>)

Burgesiar kambalatxe horiek alde batera utzita, herri langileak Gernikako balio sinbolikoa defendatzen jarraitu zuen, herri horrek klase zapaldua ordezkatzeko du, besteak beste, ondasun komunak, ustiatutako klaseen historia soziala alde batera utzita, eskolen historia sozialaren bidez, herri-ondasunak legitimatzen zituena, hizkuntza eta kultura, legitimatzen zituena, e.a.. Komunisten koherentzia 1934ko matxinada eta Gernika batailoio historikoak izendatzea ezeztatzeko da bereganatu eta berritu zuen 1936-37 beste historia nazional bat burgesiaren aurkako bai hemengo bertsioan bai espainiarrean, Gernikako bonbardaketa azaltzen da, historiografia kapitalistak euskal herri-kulturan izan zuen balioari buruzko kapitalistaren erasorik ez zegoenean. Ez al zuten Marx eta Engels berdina egin, kolonialen ustiapen kolonialaren aurka herrien borroka bultzatuz, bere baliabideak, kultura eta ondasun komunak arintzen zituelako?

Era berean, 1937ko maiatzetik Espainiako PC-an Espainiako nazionalismoa bere errepublikanoan inposatu ondoren, "Desbideratze nazionalista" arazketa eta purga bat

martxan jarri izana azaltzen du, bere herrien independentzia defendatzen zutena. Gainera, estalinismoak beste argudio bat ematen zuen araztegiatarako eta purgetarako: Marxen ideiak komunalaren balioari buruz, produkzio komunalen erak, e.a, ez ziren garrantzitsuak, ezinbestekoa zelako mundu mailako iraultzak nahitaez egin behar zuela III. Internazionalaren etapa-eredua. Euskal Herrian urte haietan oraindik ere lurralde historiko eta aldundietako, udaletako, kontzejuetako, kuadriletako, e.a.ko lurralde publiko zabalak zeudela gertatzen zen; garai hartan, Frantziar Estatuko eta Espainiako estatuko burgesiak gutiziaz nahi zituzten arren, herri erresiztentziak beren espoliazioa eta pribatizazioa galarazteko, hainbat ekintza egin zituzten, etsipenezko defentsa-gerrak barne.

Ziur aski esan behar dugu, euskal komunistek historia hori ezagutzen zutela eta herri-lurren berreskurapena defendatzen zutela. Ziur aski ezin dugu esan, Rosa Luxenburgok idatzitako, partikularrari buruz kapitulu luzeak eta dokumentatuak 1912ko abenduan "La acumulacion del capital" obran kontatzen zuena ezagutzen zituztenik, hain zuzen ere, XXVII. kapitulutik hasi eta bukaera arte, bertako jabetza-formen pilaketa, inbasio okzidantelen aurrean herrien erresiztentzia, e.a zehatz-mehatz aztertu zituen. Herri lurren sakeoi buruz, herri ondasun, eta horretaz bizi ziren herriei buruz hainbat horrialde idatzita utzi zituen, Amerika populatzen zutena adibidez, baina ere ikasi zuen Argeliako inbasio frantziarra non seguraski euskal soldaduek parte hartu zuten inperialismo frantsesaren esanetara. Bere ideiak Euskal Herriari aplika dakizkioke espazio- eta denbora-tarteak gaindituz: agian posible izan zen ideia horiek hala moduz euskal komunistei iristea.

2. Max Weber: <<Dos cartas sobre el Pais Vasco>>. Ikerketen aldizkari espainiarra
3. Iñaki Gil De San Vicente: "El nacionalismo imperialista del Partido Comunista de España. Boltxe Liburuak. Bilbo, 2015, pp.135 eta ss.

Ez dugu inoiz zehatz-mehatz jakingo, izan ere, Rosa Luxenburgoren praxiak zentsura zorrotza jasan zuelako, eta lehenengo sozialdemokraziagaitik eta gero eskuin alemaniarra gaitik ezkutatua izan zelako; urte gutxi geroago estalinismoagaitik eta azkenik, eskuinak eta erreformismoak manipulatu, Leninen eta Stalinen aurka adibide gisa. 1905eko iraultzaren aurretik ere, bere ideiak jada isolatuak izaten hasi ziren sozialdemokraziaren barruan, eta bera hasieran txauvinista germaniarren gaitzespen baten helburu zen, nahiz eta gero eta handiagoa izan bere identitate poloniarren aurka. Gero eta nabarmenagoa izan zen bere alderdi poloniarrean bere idatziak argitaratu behar izan zituen, Alemanian aurkitzen zituen zailtasun "teknikoen" aurrean.

- 2. Burokrazia sozialdemokratak ez zuen oraindik partidua kontrolatzen, Rosa bere ekarpen teorikoengatik ezaguna izaten hasi zenean, batez ere, bi gai erabakigarritan: 1896an nazio-azua eta 1899an Bernstein-en erreformismoaren kritika erradikala. Lehenengoaren buruz, Rosak uste zuen XIX. mendearen bukaerako testuingurua aldatu egin zela Marxek eta Engelsek defendatutakoaren aurrean Poloniaren independentzia defendatzen zutenekoa. Rosaren ustez, garapen kapitalistak, "zarista"

inperioko industria indartsuena egin zuen Polonia, elkarrekiko mendekotasuna sortuz Poloniako burgesiaren eta Errusiaren artean merkatu unitatearen oinarrian, eta horregaitik poloniar eta errusiar proletargoan: klase borroka fase berri bat hasi zen, poloniar indepoendentzia aldarrikatzea proletargoaren batasun estratejiko apurtzea bihurtu zen, kapitalismoaren alde hautsiz. Urteak aurrera joan ahala, Rosak tesia luzatuko luke mundu mailako klaseen borrokari.

Rosak ez zituen inolaz ere zapal dutako herrien eskubide nazionalak ukatzen: ahuntzarekin defendatzen zituen, baina bere etapa historiko aurrerakoa garapen kapitalistarekin amaituta zegoela uste zuen. Herrien eskubideak sozialismoaren aurrerapenetan bakarrik konpon zitezkeen, baldin eta, Estatu eta kapitalismoa diluitzen ziren bitartean, langile-demokraziak errespetatu egiten bazituen, eta horiekin zapaltzen ziren zapalkuntza guztiak. Ordura arte, estatu zapaltzaileetako eta zapal dutako herrietako langile klaseak batasun iraultzailean borrokatu behar zuten kapitalaren batasun kontrairaultzailearen aurka.

Ordurako frogatu zuten zapalkuntza nazionala indar sozialik kontraesankorra zela eta dela, klase borroka iraultzara edo kontrairaultzara joatea egin dezake, zein helbururekin markatzen diren eta zer estrategia erabiltzen den oinarrituta. Horren harira, Eric Blanc¹-en hitzek, 1898-1903 Poloniako Rosa Luxemburgori buruzko ikerketa luzean, bere ekintzek ondorio kontraesankorrak eta tragikoak izan zituztela dio. Harrigarriena da, asmatu eta onartu ondoren, kapitalismoaren <<arrabalen>> arpilatze inperialistak haundiagotu egingo zela, beste marxistekin erabateko kointzidentzia izan arren, askatasunaren borrokek garrantzi eza azpimarratzen jarraitu zuen.

4. Sergio Abraham Méndez Moissen: Rosa Luxemburg y los pueblos indígenas de América. 2017ko uztailaren 31 (<https://www.izquierdadiario.es/Rosa-Luxemburgo-y-los-pueblos-indigenas-de-America>)

5. Eric Blanc: Rosa Luxemburgo y el socialismo polaco (1898-1903) 2018ko otsailaren 6 (<http://sinpermiso.info/textos/rosa-luxemburgo-y-el-socialismo-polaco-1893-1919>)

Oso eztabaidagarria da Rosak tinko eutsi ziola independentziaren eskubideari buruz, baina hemen ezin ditugu jarrerak laburbildu. Labur esanda, guk uste dugu arazoa marxisten dialektikaren ulermenean datza. Rosaren dialektikari apenas erreparatzen ez dioten autore batzuek, Gregory A. Albol adibidez, beste askok, ordrea, bai egiten dute: María-José Aubet², Lelio Basso, Oskar Negt³ ... bere ekarpen handiak ulertzeko metodo dialektikoaren nagusitasuna aldarrikatu dute. Gero ikusiko dugu Rosa Luxemburgek ondo menderatzen zuela politikarien dialektika, hala erakutsi zuen erreformismoan eta demokrazia sozialistaren defentsa orokorrean; baina beste arazo batzuetan ez zuen lortu, nazionalean adibidez, erakundearen teoria, El Capital... II. liburuko eskemen arazoa.

Raya Dunayevskaya¹ek dio Rosak ez zuela ulertzen "historiaren dialektika", beraz, ez zuela ulertu autodeterminazio eskubidearen ahalmen iraultzailea. D. Bensaid eta Samy Nair-ek bere dialektika hegelinagoa zela marxista baino, antolakuntza iraultzailearen teorietan gabezia eta bere harreman konplexuak langile klasearen sentzibilizazioarekin eta, horregaitik, gizarte-kapitalaren alderdi guztietan "politikariaren" edukia eta zeregina. Michael Löwy³ek bere "optimismo deterministan" anbiguotasunari buruz ere hitz egiten du. Rosak espetxean 1915ean idatzitako "Folleto de Juntas" irakurriz, bereziki VII. kapitulua, bere dialektikaren mugak ikusten ditugu.

6. Armando Bartra Vergés: *Violencia y despojo en los arrabales del capital*. 2016ko irailaren 22. (<https://kmarx.wordpress.com/2016/09/22/rosa-luxemburgo-violencia-y-despojo-en-los-arrabales-del-capital/>)

7. Gregory A. Albo: *Rosa Luxemburgo y el capitalismo contemporáneo*. 2018ko martxoaren 20 (<https://kmarx.wordpress.com/2018/03/27/rosa-luxemburgo-y-el-capitalismo-contemporaneo/>)

8. María-José Aubet: *Rosa Luxemburg y la cuestión nacional*. Anagrama. Bartzelona 1977, pp. 36 y ss.

9. Oskar Negt: «Rosa Luxemburg y la renovación del marxismo». *Marxismoaren historia*. Bruguera. Bartzelona 1980, tomo 4, p. 280.

10. Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». *Una trilogía de revolución*. Prometeo Liberado. Méxiko, 2012ko iraila. Pp. 833 y ss. .

11. Daniel Bensaid y Samy Nair: *El problema de la organización. Lenin y Rosa Luxemburgo*. (<http://danielbensaid.org/Lenin-y-Rosa-Luxemburgo?lang=fr>)

12. Michael Löwy: *Actualidad revolucionaria de Rosa Luxemburgo*. 2013ko uztailaren 21 (<https://kmarx.wordpress.com/2013/07/21/actualidad-revolucionaria-de-rosa-luxemburgo/>)

Paul Mattik¹ Leninen tesien alde agertzen da Rosarekin estabaidan erreprodukzioaren eta metatze kapitalistaren eskemei buruz, eta paper erabakigarria ekoizpenean eta ez zirkulazioan Rosak eusten zuen bezala. Mattik, berriz, arrazoiz esan du ez zela ez bata ez bestea ez zirela sakontasun ertaineko batez besteko tasaren joerazko erortze legearen esanahia. Henryk Grossmann¹ jaunak esaten du Rosaren "konponbidea" *El Capital* de Marx liburuko II. liburuan agertzen diren eskemen erreprodukzioa teorikoaren "metodo eroso" dela, non Rosa bera sartu da eta ezin atera daiteke eta marxiar lanaren zati horretan "hutsuneak" daudela frogarik gabe baieztatzea. Rosa Luxenburgen antzeko ideiei buruzko kritika zabalduz, adibidez Fritz Sternberg, Grossmann, "Prestakuntza filosofikorik" ez izatea leporatu die. Urte

batzuk geroago, Beramendi eta Fiorabanti² izango dira, Rosak kapitalismoaren ikuspegi ez lineala, baizik eta unilaterala zeukala sostengatzen zuten.

Rosaren metodoaren urritasunei buruzko eztabaidarekin jarraituz, ugalketa-eskemak aztertzean, Louis Gillek zabaldu egiten du debilitate hori II. Internazionalaren marxismoaren osotasunari, Marxen metodo dialektikoa; "Grundriss"-en ezinbestekoen ondorioz, bere ikasketarik gabe ezin da konprenitu "El Capital" metodoa, 1939an publikatu ziren lehen aldiz, eta edizio oso labur batean II. GMren abatarrengaitik bidalia, ondorioz, ez zen 1950eko hamarkadara arte arretaz aztertu ahal izan zirenean.

Ernest Mandel¹ ez da Rosaren metodoaren mugei buruzko eztabaidan sartzen Marxen erreprodukzio eskemei buruz, baizik eta, Grossmann-i zerbait zuzentzeaz gain, Rosak hausnarketa teoriko iraultzailean aurrera pausu bat emanez gero, argi eta garbi azaldu zuen, krisi kapitalistaren teoria baino zerbait gutxiago eztabaidatzen. Hemen, krisialdiaren teoria marxista erabakigarrian, L. Gill jaunak aitortzen du Rosa Luxemburg, ugaltzeko eskemen kritikan oker bazebilen, Marxen teoriarekin bat egin zuen, eta esan zuen, bere aldetik, bere defendatzailea baino ez zela, sozialismora pixkanaka aldatuz, erreforma bakarrik alda daitekeela.

Marxen eta Engels-en dialektikak kontraesan nazionalen barneko, antolaketaren eta berezkotasunaren barnealdeko prozesu batean, eta kapitalismoaren "kolapsoaren" ondorioz, Rosaren dialektika hegelianak guztiz konplexua eta ia objektibista eta determinista den mugimendu konplexu bat lotzen du, Idearen moldaketa gogorarazten digu. Norman Gerasek esaten du Rosaren lana "fatalismo politiko" moduko bat bezala interpretatua izan dela, azalaren irakurketa batek kapitalismoaren "deskalabru saihestezinen" sentsazioa ematen duelako, baina desitxuratzea edo karikatura batean datzala. Michael Lowy¹-ek, Rosa Luemburgen, praxiaren filosofiari buruz idatzi du, beste hitz batzuekin baieztatuta, Raya Dunayevskayak Rosari buruz ziurtatuz: "bere kasuan esan daiteke, adimena borondatean bihurtzen da, ekintzan bihurtzen da" ².

13. Paul Mattik: Luxemburgo versus Lenin. 2008ko Martxoak
(<https://es.scribd.com/document/199832057/Paul-Mattick-Luxemburgo-vs-Lenin-1935>)

14. Henryk Grossmann: La ley de la acumulación y del derrumbe del sistema capitalista. Siglo XXI. mendea, 1979 Mexiko, pp. 270 eta ss.

15. J. G. Beramendi-E. Fioravanti: Miseria de la economía. Península. 1974
Bartzelona, 1go alea «Del marxismo científico al marxismo dogmático», pp. 161-183.

16. Lous Gill: Fundamentos y límites del capitalismo. Trotta. 2002 Madril, p. 359.

17. Ernest Mandel: El Capital. Cien años de controversias en torno a la obra de Karl Marx. XXI. mendea 1985 Mexiko, pp. 143 y ss.

18. Lous Gill: Fundamentos y límites del capitalismo. Trotta. 2002 Madril, p. 554.

- 3. Esan dezakegu Rosaren zailtasunak, erabilitako metodoaren mugetatik etorriak, praxiaren filosofiaren paperari esker konpondu zirela borroka politikoan, erreformismoaren salaketan bigarren eztabaida dena, 1899koa, gian aipatu duguna. Egia esan, Bernsteinek ez zien ezer berririk gehitu aurreko erreformei. Bere meritua, liburu bakar batean modu koherentean sintetizatu izana da. Bo Gustafsson Bo Gustafsonen aitortu duenez, Rosa Luxemburgek argi utzi zuen Bernsteinek ez zuela inolako ideia berririk izan, eta egileak dioenez, ez zuela bere burua Langen, eta, egileak dioten bezala, ez zegoen iada Langen eta beste nekantianarrak, katedrazko sozialistak, sozialista erreformistak sozialdemokrazia beraren barnean ere... Bernsteinen doktrina, Rosa Luxemburgoren uztetan "sistema posible guztien zatitaz osatuta" zegoen. Nestor Kohanek adierazi duenez, Bernsteinek marxista dialektikari egindako eraso, Rosa 3k erantzun zuena, oposizio erreakzionarioaren eta erreformistaren parte da, orain ere marxismoaren aurrean.

Mattik arrazoia du, Rosak erreformismoari buruz egindako kritikak osoko boteretsuenak direla esaten duenean, eta Lenin ere ez zela bere altueran egon. Nahiz eta biak II. Internazionalaren teoriarik hezituta egon, Rosa izan zen Bernsteinen erreformismo zaharkituaz eta batez ere Kautskyren anbiguotasunaz jabetu zena, eta Leninek denbora gehiago behar izan zuen. Dударik gabe, bere obra klasikoak dialektika agila eta penetrantea zeukana "Reformismo o revolucion" aukera eman zion, zalantzarik gabe, Kautskyren determinismo ekonomizistaren hondoa inork baino lehen. Sozialismoaren aurrerapenari buruzko ideologia erreformistaren auzi kritikoan, gizarte erreformen bidez, Rosak, erreforma soziala eta Estatuaren demokratizazio politikoa osatzen duten hainbat egile erreformisten sindikalismoagaitik osatutako blokean ekarpenak laburbiltzen ditu, "Sozialismoa progresiboki gauzatzeko bitartekoak"²³ bezala. Gertakariak arrazoia eman zioten.

19. Norman Geras: «Luxemburg, Rosa». Diccionario del pensamiento marxistas. Tecnos. 1984 Madril, p. 470.

20. Michael Lowy: La filosofía de la praxis en el pensamiento de Rosa Luxemburg. 7 de noviembre de 2014 (<https://kmarx.wordpress.com/2014/11/07/la-filosofia-de-la-praxis-en-el-pensamiento-de-rosa-luxemburg/>)

21. Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. México, septiembre de 2012. p. 770.

22. Bo Gustafsson: Marxismo y revisionismo. Grijalbo, Barcelona 1975, p. 152.

23. Rosa Luxemburg: Reforma o revolución. Obras escogidas. Pluma, Colombia 1976, Tomo I, p. 112.

24. Néstor Kohan: Rosa Luxemburg y la reflexión marxista sobre el poder. 11 de diciembre de 2012 (<https://kmarx.wordpress.com/2013/12/11/rosa-luxemburg-y-la-reflexion-marxista-sobre-el-poder/>).

Baina kritika garrantzitsuagoa da oraindik ere: "Bernsteinek dio Marxen plusbalioari buruzko legea irudimenaren produktu bat dela [...], irudimenaren²⁶ produktu bat. Plusbalioa, funtsean, kapitalismoaren elikagaia da, bere existentzia ukatzea, abstrakzio batetara murriztea kapitalismoaren objektibotasuna ukatzea da, gizarte idiliko batean ordezkaturik, esplotaziorik eta klase-borrokarik gabe. Onura handitzeko eta interburgesiaren arteko lehia gainditzeko premiaitsuak kapitalismoari eragiten dio soldatapeko ustiatzea gogortu, indartu eta zabaldu, militarismoa garatu eta bere sistema demokratikoa murriztu. Gainbalioaren legearen egiazkotasun zientifikoa oinarritutako ziurtasun teoriko horretatik, Rosak honela dio:

"Mundu mailako ekonomiaren garapenaren eta munduko merkatuan lehia orokortzearen ondorioz, militarismoa eta flotari handien politika itzuli egin dira, munduko politika-tresnak izan dira, bai barne-bizitzan eta bai potentzia handien kanpoko bizitzan erabakigarriak ere. Egia bada mundu-politika eta militarismoa goranzko fase bat direla kapitalismoa gaur egun zeharkatzen duen etapan, orduan demokrazia burgesak desplazatu behar du, logikoa denez, sentzu beheranzkorran"²⁷.

Erreformismoaren kritika ez zen teorikoa bakarrik. Andanada honen hilabete gutxira, Rosak erreformismo frantsesaren praktika kritikatu du, Millerand sozialista 1899an Gobernuan sartu zenean. Frantziako krisialdiari buruzko 1900-1901 testu batean, Rosak zerrendatzen ditu masek mobilizatzeko trilogia praktikoa, politikoa eta teorikoa, eta ondoren, gobernu zentralean sozialismoaren zentrorako bira aztertzen du.

"1) Beren kontsignak aurreratuenak dira, beraz, alderdi burgesekin hauteskundeetan lehiatzen direnean, bozkatzeko duten masen presioaz baliatzen dira. 2) Herriaren aurrean etengabe gobernuari salatzen diote eta iritzi publikoa astintzen dute. 3) Legebiltzarraren barruan eta kanpoan egiten ari diren asaldurak gero eta ugariagoak dira, eta horrela, gobernu eta burgesiaren osotasuna behar duten potentzia bihurtzen dira. Millerand kabinetean sartu zenean, Jaures-eko sozialistek masenganako hiru bideak itxi zituzten [...] koalizio-kabinetean sozialisten parte hartzearen lehen ondorioa eta garrantzitsuena da beraz, jarduera sozialistak etetearena eta batez ere, Legebiltzarraren jarduera: Hezkuntza politikoa eta masen argiketaren" ²⁸

²⁵ Rosa Luxemburg: Reforma o revolución. Obras escogidas. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, p. 66.

²⁶ Rosa Luxemburg: Reforma o revolución. Obras escogidas. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, p. 89.

²⁷ Rosa Luxemburg: Reforma o revolución. Obras escogidas. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, p. 99.

²⁸ Rosa Luxemburg: La crisis socialista en Francia. Obras escogidas. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, pp. 132-133.

Frantziako sozialismoari kritika horrek alemaniar erreformismoa urte gutxiren buruan iragarriko zuen, eta bereziki, gaur egungo erreformista den parlamentarismoaren salaketa da, mende bat baino gehiagoko historiaren salaketa. Legebiltzarraren jarduerak hezkuntza politikoa bilatu behar duela eta masen argiketak Euskal Herriko parlamentu-politika guztiak jarri behar dituela da.

-4. 1905eko iraultza lehertu zenean, Rosak horretan bolakatu zen: inprimatzaile bati pistola batekin mehatxu egitearen dudarik ez zuen izan, liburuxka iraultzaileak editatzeko, hori egiteari uko egiten baitzion. Elizen jarrera erreakzionarioaren ondorioz, Rosak haserre, idatzi zuen: "Eta hauxe da kleroaren erasoaren erantzuna: sozialdemokraziak inolaz ere ez fededunei borrokatzen. Aitzitik, pertsona guztientzako kontzientzia-askatasun osoa eskatzen du, eta fede eta iritzi bakoitzerako tolerantziarik handiena. Baina, langile-klasearen aurkako borroka politiko gisa, apaizek pulpitoa erabiltzen dutenean, langileek beren eskubideetakoei eta askapenari aurre egin behar diete.

Esplotatzaileak defendatzen dituen eta miseria erregimen hau iraunarazten laguntzen duena, proletalgoaren etsai hilgarria da, jada sotana edo polizia uniforme"29.

Rosa Luemburgen ahalegin teoriko-politiko militanteek emantzipatzeari zuzenduta zegoen erlijioak batez ere politika irekia egiten zuenean, baina baita alderdi boteretsuetan hezkuntza bultzatzea bilatzen zuen ere eta hazkundean, izan ere, 1905. urtean, bere kideen %10ek ez zuten marxismoaren30 ezagutzarik, New Zeit aldizkariaren arpidunak ez zuten militantziaren31 %1,5 gainditzen.

1906. urteko udan Rosak lagun batzuei idatzi zien: "Iraultza bikaina da ... Gainerako guztia zentzugabekeria da"32. Giro horretan eta eztabaidetan, testu hau indarkeriaren eta masa-grebaren Legebiltzarreko politikan paperari buruz idatzi zuenean. Bere praxiak, lehenago eta geroago bezala, kartzelara eramanean izan zuen. Alderdiaren burokraziak, bere kritika zuzenengatik hauek langile borrokan zehaztuak zeudelako, are gehiago baztertu zuen, izan ere, berriro aurkitu delako gaur egungo kapitalismo konplexuan, duela 112 urte baino sinpleagoan baino, baliogarriagoa den gizarte-foruen deskribapen batean oinarritzen dela:

"Kapitalaren eta lanaren arteko liskar orokor baten in fresko erraldoi eta kolorekoa da, eta sektore bakoitzaren eta barruti bakoitzaren kontzientzia politikoaren konplexutasun osoa islatzen du. Eskala zabaldu egiten da, borroka sindikal ordenatu hautatu batetatik, eta industria handiaren proletalgoa probatua, protesta egin arte, landaguneetako hainbat langileren erreboltari buruzko txostena egin da, bai eta banku baten bulegoetako lehen dardara txiki eta dotoreak ere; hezkuntzaz beteriko errebolta eta elegantziazko bankuetako bulegoetako langileetatik zurrumu lotsatiz beteriko pozik ez zeuden polizi batzar handi batetarate, zaintza-postu ilun eta kez betetako batean zeudenak>> 33.

29 Rosa Luxemburg: El socialismo y las iglesias. Obras escogidas. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, p. 191.

30 <https://es.wikipedia.org/wiki/Marxismo>

31 B.Gustafsson: *Marxismo y revisionismo*, Grijalbo, 1975 Bartzelona, pp. 34-35.

32 Clara Zetkin, 2018ko martxoaren 15 astelehena
(https://www.izquierdadiario.es/Clara-Zetkin-sobre-Rosa-Luxemburg-La-obra-de-toda-su-vida-fue-preparar-la-revolucion?id_rubrique=2653)

Rosa, iraultzetan ondoriozta daitezkeen dinamiken konplexutasun aberatsa eta kontraesankorra azaltzen ari da, akats handirik egiten ez badira. Alderdi errepresiboen sektore baxuagoak ere prozesu horri partzialki edo erabat gehitu dakizkiokela reakusten du. Eredu dialektikoa honi buruz da, estrategia iraultzailearen azalpenari eusten diona:

"Hain zuzen ere, burges orden legala hainbeste existitu da Alemanian, izan ere, nekatzeko denbora izan du, baita bere amaierara heltzeko ere, demokrazia eta liberalismo burgesak hiltzeko denbora izan dutelako, hemen ere ezin baita iraultza burgesaz hitz egin. Horregatik, Alemaniako herri borroka politikoen aldian, azken helburua ezin da izan proletalgoaren diktadura baino [...] zeregin hori ezin da kolpez egin, borroka sozial erraldoietako etapa batean egingo da" 34.

Ikuspegi marxista hori baztertu egin zuen burokrazia politiko-sindikalak eguneroko jardunean. 1907. urteko Clara Zetkinen eskutitz batean, Rosak burokratei buruz esaten du "erabateko konpromisoa hartu dute parlamentuarekin eta parlamentarismoarekin, eta parlamentu-ekintzaren mugak gainditzen dituen bakoitzean, inpotenteak sentitzen dira; inpotenteak baino gehiago, ahal duten guztia egiten dutelako mugimenduak kanal parlamentarioetara bueltatu daitezzen behartzen eta muga horietatik haratago ateratzen denari "herriaren etsaia" dela esanez>> 35.

1910ean, eztabaida handien ondorioz burokraziarekin aurre egin ziotenak eta Kautskyrekin harremana haustera eraman ziotenak. Rosak artikulu bat idatzi zuen 1905ko ikasgaien baliari buruzkoa eta lehengo Alemaniako Masen Greba Orokarrari buruzkoa, greba eta mobilizazio askorengaiti jarraitua, sufragio³⁶ eskubidea zabaltzeko asmoz sektore herrikoietan, eta egunkariaren erredakziora eraman zuen, honek erantsun zion alderdiaren zuzendaritzak ez publikatzea erabaki zuela, une horietan garrantzitsuena, cierneseko hauteskunde kanpaina egitea zelako.

33 Rosa Luxemburg: *Huelga de masas, partido y sindicatos. Obras escogidas*. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, p. 214

34 Rosa Luxemburg: *Huelga de masas, partido y sindicatos. Obras escogidas*. Pluma, 1976 Colombia, Tomo I, pp. 256-257

35 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. México,

septiembre de 2012. p. 775

36 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. Mexico, 2012ko iraila. Pp. 792-793

37 Jacques Droz: «La socialdemocracia alemana (1875-1914)». Historia General del Socialismo. Destino, 1979 Bartzelona, Tomo 2, p. 64

Garai horietan, burgesiak bere legezketasunarekin geldiarazten zuen heinean, burokrazia sozialdemokrataren ezker borrokak babesarekin, Rosak 1912aren amaierarako "La acumulacion del capital" izeneko liburua prestatzen zegoen, zeinen argitalpena gehinez atzeratua izan zen alderdiaren zuzendaritzarengaitik 37. Burokraziak ederki bazekien liburua politika sozialdemokrata zentzumen guztietan zalantzan jartzen zuen, eta hortik boikota. Egia esan, sozialdemokraziak 1870eko hamarkadatik marxisten testuak boikotatu zituen eztabaida erabakigarrietan europar eta munduko iraultza prozezuarentzako, eta era berean kapitalarekin bateragarria zen <marxismo>38 bat sortu zuen "premia historikoaren" tesiaren bitartez eguneroko klaseen borroka erabakigarrian antolatutako kontzientzia iraultzailearen funtsezko papera. "Marxismo" hori sozialdemokraziaren "traizioaren"39 erantzuleetako bat izan zen.

-5. Hemen da, hain zuzen ere, klase-borrokaren forma guztiak politikoki ematen dituen praxi antolatuaren korapiloan, alderdiaren teoriaren eztabaida sartu behar dugun eta Rosa Luxenburgen batekotasuna, eztabaida artifizia eta interesadunengandik handitua beste indar iraultzaileak eta Rosa aurrez jarri nahi dutenentzat. Orain, unetxo batez goian komentatutakoa kontuan izan behar dugu Rosaren dialektika hegeliarraren mugei buruz, eta bereziki alderdi teoriaran, alderdiaren barruko kontra-iraultza ez zuelako kontuan hartu 40: Leninek argi zeukana alderdiaren teoriaran nahiz neta era berrietara oinarritu bazituen, bitartean: < Rosaren kontzeptu garrantzitsuena- alderdi bateratua, internazional bateratua- parte handi batean arduraduna izan zen espontaneitate eta antolakuntzaren bere kontzeptuetaz sortu ziren interpretazio faltsu askorenak. 41

Antolakuntzaren teoriari buruzko lehen eztabaidetan, Leninek erantzun zion Rosari bere argudio zehatzei erantzun ez ziela, baizik eta orokorraean galderatan ez zeudenak baizik, horregaitik berriro agertzen da goian aipatutako Rosaren metodoaren arazoa: orokorra eta abstraktua balioeste. Baina, zalantzazkoa da Rosak Leninen erantzuna irakurri ahal izatea, Kautskyk uko egin ziolako argitaratzeari 42; hor daukagu beste kasu bat zegoen barne zentsurarena. Hala ere, "orokortasun" honek eztabaida galerazten zutenak, gaur egun baliagarriak dira 43 eskubide sozialei buruz hitz egin baitugu, ahaztu egin behar ez den bizitza militantean eskubide sozialei buruz.

38 Monserrat Galceran Huguet: La invención del marxismo. IEPALA, 1997 Madril, pp. 399 y ss

39 CCI: Cómo el socialismo alemán acabó traicionando a los trabajadores. 2014ko irailaren 3 (<https://es.internationalism.org/en/node/4041>)

40 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. Mexico, 2012ko iraila. p. 846

41 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. Mexico, 2012ko iraila. P. 847

42 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. Mexico, 2012ko iraila. p. 842

43 Raya Dunayevskaya: «Rosa Luxemburgo, la liberación femenina y la filosofía marxista de la revolución». Una trilogía de revolución. Prometeo Liberado. Mexico, 2012ko iraila. p. 843

Ez dago dudarik alderdi iraultzailea sozialdemokratik independente bat sortzearen atzerapena 1918ko azaroko iraultza alemaniarren porrota erraztu zuena, Rosa eta Liebknecht aurkitzea eta bere hilketa. Boltxebikeek zenbait alditan saihestu zuten haren suntsipen osoa, eta Leninek haren militantzia klandestino mantendu zuen une erabakigarrietan, bereziki haren antolakuntzari esker 44.

Rosa Luxemburg erahila izan zen 1919ko urtarrilaren 15eko gauan tiro batez etengabe buruan fusilaren kulatarekin kolpearekin burua ireki ondoren. 48 urte zituen eta klandestinitatean bizi zen. Pixka bat lehenago, atxilotu eta kotxera eramaten zuten bitartean, iraindua izan zen: «komunista», «judua», «alua»... Kontrairaultzaren milaka biktimitako bat izan zen, gobernu sozialdemokratgaitik zuzendua eskuin kriminal handienarekin aliatu zena. Iraultza boltxebikeak 1917ko urrian garaitu zuen, beste iraultza askoren garra izanez beraien artea esanguratzua izanez 1918 amaierako alemaniarra.

Burgesia alemaniarrek ez dio inoiz barkatu: 1962an oraindik Alemania Federaleko gobernu «demokratikoak» bere hilketa justifikatzen jarraitzen zuen.

Boltxebikeek bere merituak laudatu zituzten, Karl Liebknecht-enak eta gainerako komunistena berria ezagutzetik. Bi hilabete geroago, Nazioarteko Komunistaren I. Kongresuaren hasiera diskurtsoa bere memoria goretsiz hasi zen bertaratutakoak zutik jarriz 46. 1922ko otsailean Lenin-ek idatzi zuen:

«Rosa Luxemburg Poloniako independentziaren arazoan erratu zen; menchevismo-a 1903an auzipetzerakoan erratu zen; kapitalaren metaketaren teorian erratu zen; 1914ko uztailean erratu zen mentxebikeekiko boltxebikeen batasuna babestu zuenean Plejánov-ekin, Vandervelde-rekin, Kautsky-ekin eta beste batzuekin; espetxeko bere

idazkietan erratu zen, 1918an (gainontzean, berak zuzendu zituen, kalera irtetean 1918ren amaieran eta 1919ko hasieran bere akats gehienak).

Baina, bere akats guztien arren, Rosa Luxemburg arrano bat izan zen eta izaten jarraituko du; eta bere oroimena ez da bakarrik maitagarra izango komunista guztientzat, baizik eta bere biografia eta bere lan osoak (beraien edizioa gehiegi eskatzen dituzte komunista alemaniarrek, parte batean bakarrik desnkusatuak izan daitezke bere borroka gogorrean sufritzen duten biktimen kantitate ikaragarriarengaitik) lagungarriak izango dira mundu osoko belaunaldi askotako komunistei hezitzeko irakaskuntzak» 47

44 M. Jhonstone: «Un instrumento político de nuevo tipo: el partido leninista de vanguardia», Historia del marxismo, Bruguera, 1983, tomo 7, (I). pp. 447-456

45 David Arrabalí Campos: El asesinato de Rosa Luxemburgo. 2009ko urtarrilaren 31 (<http://www.mundoobrero.es/pl.php?id=1116>)

46 Lenin: Discurso de apertura del Congreso. 2 de Marzo. Obras Completas. Progreso, Mosku, 1986, Tomo 37, p. 507

47 Lenin: Notas de un publicita. Obras Completas. Progreso, Mosku, 1986, Tomo 44, p. 440.

Historia orainalditik ikusita, Rosa Luxemburg-ek boltxebikeentzako lau kritika bloke handi egin zituen: nekazarien arazoa; nazio-arazoa; Batzar Eratzaileko arazoa; eta demokrazia sozialistaren arazoa. Lauetatik, gure iritziz azkenean da Rosa-k nahiko arrazoa duen tokian nahiz eta beti espazio-denbora mugak jarritz. Rosaren erlazioei dagokienez Lenin-ekiko, Norman Geras-ek baieztatzen du bere desberdintasunak maiz handizkatu direla eta gauza askoz gehiagok elkartzen zutela 48. Mary Alice Waters-en arabera Lenin-en eta Rosaren arteko desberdintasunak hiru izan ziren funtsean: nazio kontua, alderdi iraultzailearen kontua eta iraultza boltxebikearen kontua, baina ala ere Rosa Luxemburg haren alde beti agertu zen 49.

Gramsciren desitxuraketaren era berdintsuan Eurokomunismoagatik bere izenarekin justifikatzeko baldintzarik gabeko kapitalismoaren euskarri izatea, Rosa Luxemburg-ekin sozialdemokrazia eta burgesia, burokrazia estalinista bezala, sortu zuten «luxemburgismoa», une desberdinetan «ultraezkertiaratasunaren», «expontaneismoaren», «aholkuaren», «troskismoaren», «zentrismoaren», «humanismoaren» akusazioak, «antileninismo», e.a-en akusazioak nahasten zituena.

Bere bertsio estalinistan, «luxemburgismoa» kondenatua izan zen 1925eko martxo-apirilaren Nazioarteko Komunistaren exekutiboaren osoko bilkuran, eta gero bere liburuak liburutegietatik eta liburu dendetatik erretiratuak izan ziren, bere lan osoetako argitalpenaren borondatea Lenini ukatuz. 1931 Stalinek Rosaren kontra egiten du mutur batetik bestera joaten zela akusatuz, ultraezkerretik menchevismora,

iraultza iraunkorraren teoria asmatzeaz, e.a, salatuz, boltxebismoaren historiari buruzko gutun labur batean 50. Informazio desberdinen arabera eta datu gehiagoren zain, oraindik 1980ko hamarkadaren amaieran editatu gabe jarraitzen zuen korrespondentzia pribatua Lenin-en eta Rosa Luxemburg-en artean.

Zerk ematen digu Rosa Gorriak orain? Ideia erabakigarri bat aurkitzen dugu Clara Zetkin-en hitzetan bere hilketaren berehalakoan: «Bere bizitza guztiaren lana iraultza prestatzea izan zen» 51. Ideia pixka bat leunagoak María-José Aubet-ek ematen dizkigu:

« Bere legatuari esker ezer ikas dezake? Gaur egun, mugimendu langileen antolatua bide hil edo agonikoaren aurrean, “komunismo” estalinistaren bidearen nekezia baina ere indar antikapitalista bezala alternatiba sozialdemokrata, Rosa Luxemburg-en ahotsak gonbidatzen gaitu gure analisiak birpentsatzeko erreminta berriak —eta zaharrak— abordatzeko gaurko munduko ustiapen formak. Rosa Luxemburg-en antidogmatismoa, bere antiburokratismoa, bere leialtasuna eta ahalmen iraultzailearekiko fedea --neurrik gabe “naifa”?-- “masa herrikoiena”, deriba autoritarioaren salaketa eta alderdi sozialdemokraten esklerosiarena eta barne une iraultzaileetako funtsezko eskubideko defentsarako Marx-ekiko jarraitzaile onena bihurtzen dute. Ez da ahaztu behar Rosa Lenin, Trotsky, Mao, etab. ez bezala, mugitu zela, jokatu zuela, pentsatu zuela eta herri baten esparruan idatzi zuela, orduan oso industrialisatua zegoen kapitalismo aurreratuan»52.

48 Norman Geras: «Luxemburg, Rosa». Diccionario del pensamiento marxistas. Tecnos. Madril 1984, p. 471

49 Mary Alice Waters: «Introducción». Obras escogidas. Rosa Luxemburgo. Pluma, Colombia 1976, Tomo I, pp. 7-44

50 Stalin: Sobre algunas cuestiones de la historia del bolchevismo. Obras. Ediciones Lenguas Extranjeras. Mosku 1955. Pp. 95-96

51 Clara Zetkin, 2018ko martxoaren 15 astelehena
(https://www.izquierdadiario.es/Clara-Zetkin-sobre-Rosa-Luxemburg-La-obra-de-toda-su-vida-fue-preparar-la-revolucion?id_rubrique=2653)

52 María José Aubet: «Rosa Luxemburg en el movimiento revolucionario y en la II Internacional: sus críticas a Lenin y a la revolución rusa». 2011ko azaroaren 9
(<http://www.mientrastanto.org/boletin-163/notas/rosa-luxemburg-en-el-movimiento-revolucionario-y-en-la-ii-internacional-sus-critic>)

Ekarpen hauetaz gain, beste biak amaitu nahi ditugu. Haietako bat emakume langilearen emantzipaziorako Rosaren praxiaren ekarpen erabakigarria da, 1912ko bere artikuluan erakusten duenez, eta gainera zergaitik ez dagoen emakume antolaketa Alemanian, emakume langileen mugimendua eta emakume burgesiarrena

zorrozki banantzen ditu, azken hauek kapitalismoaren defendatzaileak, eta bere ideiak erakusten ditu etxeko lanari buruzkoak ez duelako adorea sortzen feminismo akademiko erreformistaren aurrean 53. Andica Cakardic-ek⁵⁴ frogatu du "La acumulacion del capital"-ean Rosak feminismo burgesa suntsitzen duela etxe laneko papera kapitalismoan kontuan ez hartzeagatik. Labur bilduz, Raya Dunayevskaya-ren lan osoak Rosa Gorriaren feminismo marxista frogatzen du.

Beste ekarpena «sozialismoa edo basakeria» da Rosa Luxemburg-ek "Folleto de Junius de 1915" liburuxkan zabalduakoa, orainaldian gaurkotasuna duena. Ian Angus-ek bere jatorria bilatu du Engels-i antzeko esaldian erantzen zitziona, Kautsky izan zela ohartuz 1892an Erfurten programan idatzitako testutxu batean esanez «aurrera egin behar dugu sozialismorantz edo berriro basakerian jauzi» Rosak moldatutakoa «sozialismoruntz aurrerapena edo basakeriaganako atzerapena»⁵⁵. Soilik lau urte geroago, 1919an, Preobrazhenskik eta Bujarin-ek gehiago sakondu zuten oraindik «kaosa edo komunismoa» esloganarekin 56: 1915etik 1919ra I GMaren hilgarritasuna handitu zen, 1917ko bolada iraultzailea lehertu zen eta kapital finantzarioak bere gorroto antisozialista erakusten zuen.

Ezin gara luzatu nola historiak konfirmatu duen kapitalismoaren sarraskia eta nola marxismoarengaitik salatua izan zen XIX mendearen erdialdetik –jada 1848ko "Manifiesto Comunista"n egonik, «gatazkan zeuden klaseen hondoratzea»⁵⁷ onartzerakoan-, edo nola hunkitu zuen E. Thompson-ek lasaitasun intelektual burges eta erreformista bere «zibilizazioko azken estadioa»⁵⁸ bezala sarraskiaren teoriarekin.

53 Rosa Luxemburg: El voto femenino y la lucha de clases.
(<https://www.marxists.org/espanol/luxem/1912/mayo/12.htm>)

54 Andica Cakardic: Crítica de Rosa Luxemburgo del feminismo burgués y de la primera tentativa de la reproducción social. 2018ko irailaren 18
(<https://marxismocritico.com/2018/09/18/critica-de-rosa-luxemburgo-del-feminismo-burgues/>)

55 Ian Angus: El origen del eslogan "Socialismo o Barbarie" de Rosa Luxemburg. 2014ko azaroaren 14 (<https://marxismocritico.com/2014/11/14/el-origen-del-eslogan-socialismo-o-barbarie/>)

56 N. Bujarin-E. Preobrazhenski: ABC del comunismo, Fontamara, 1977, pp. 134-136

57 Marx y Engels: Manifiesto Comunista. Obras Escogidas. Progreso Mosku, 1978, Tomo I, p. 111

58 E. Thompson: «Notas sobre el exterminismo, último estadio de la civilización», y «Rectificación: Sobre las "Notas..."». Comunismo. Madril Nº 8 1982 y Nº 9 1983, hurrenez hurren

Sozialismoa edo Basakeria dilema jada Komunismora edo Kaosera igo dena, eztabaidaren adierazpen politiko-estrategikoa da «lurjotze» kapitalistarena, komunismoko gelaurre bezala sozialismorako salto iraultzaileko testuinguruen gainean. Denak dio, saltoa eman behar dugula mundu marko batean, kapital eta lanaren arteko kontraesanetan, beraietako bat iznez karga kapazitatearen eta planetaren birziklapena, irrazionaltasunak sortutako hondamendi soziokulturala gainbalioko legeagaitik sortua Bernsteinek esan zuen moduan eta Rosa Gorriak frogatu zuen nola existitzen zen frogatu zuelarik.

Iñaki Gil De San Vicente eta Sare Antifaxista
Euskal Herria

Rosa gorria Euskal Herrian

Rosa Luxemburgotaz Iñaki Gil De San Vicentek egindako testua Sare

Antifaxistarentzat, bere erahilketaren 100. urteurrenean

Euskal Herritik Alemaniara, Rosa Luxemburg ezker eta antifaxismoaren erreferente historiko bezala